

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра цивільно-правових дисциплін факультету №4**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни
«Правові інструменти альтернативного вирішення спорів»
обов'язкових компонент освітньої програми
другого (магістерського) рівня вищої освіти
081 «Право» (поліцейські)**

м. Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін факультету № 4
протокол № 9 від 16.08.2023 р.

Відповідальна особа:

Доцент кафедри, кандидат юридичних наук **Бортнік О.Г.**

Розробники:

1. Завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Зайцев О.Л.**
2. Професор кафедри, доктор юридичних наук, професор **Сліпченко С.О.**
3. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Піхурець О.В.**
4. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Шишка О.Р.**
5. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Ясечко С.В.**
6. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Погребняк О.С.**
7. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук **Шишка Н.В.**

Рецензенти:

1. Проректор з наукової роботи Харківського університету, канд. юрид. наук, професор **Сергієнко В. В.**
2. Завідувач кафедри трудового та господарського права факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юрид. наук, професор **Мельник К. Ю.**

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

РІК ВСТУПУ 2023							
Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 1							
Тема № 1. Загальна характеристика альтернативного вирішення приватноправових спорів (ABC)		2		4		10	ЗАЛІК
Тема № 2. Переговори як спосіб альтернативного вирішення спорів		2	2			10	
Тема № 3. Характеристика третейського (арбітражного) судочинства як правового інструменту ABC		2	2			10	
Тема № 4. Медіація в системі правових інструментів ABC		2	2			10	
Тема № 5. Правова характеристика інших правових інструментів ABC		2	2			10	
Всього семестр	90	10	10	20	0	50	

2. Методичні вказівки до практичних та семінарських занять

Тема № 1 «Загальна характеристика альтернативного вирішення приватноправових спорів (АВС)»

Семінарське заняття: «Загальна характеристика альтернативного вирішення приватноправових спорів (АВС)»

Навчальна мета заняття: засвоїти поняття, які є визначними (опорними) для цієї теми і виділені в плані заняття та у конспекті лекції, опрацювання рекомендованої літератури, конспектування окремих положень, що стосуються питань теми, використовуючи підручники, навчальні посібники та нормативний матеріал.

Кількість годин: 2 – семінарське заняття.

Навчальні питання:

1. Основні форми та способи (правові інструменти) вирішення приватноправових спорів
2. Поняття та значення АВС
3. Виникнення та розвиток АВС
4. Види АВС
5. Сфери застосування окремих видів АВС

Методичні вказівки до вивчення питань теми

1. Основні форми та способи (правові інструменти) вирішення приватноправових спорів.

При вивченні даного питання слід звернути увагу на такі форми захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави як судова, адміністративна, нотаріальна та громадська та слід знати основні риси названих форм захисту. Під формою захисту права в цивільному судочинстві варто розуміти обумовлену законом діяльність компетентних органів щодо захисту права, що полягає у встановленні фактичних обставин цивільної справи, застосуванні відповідних норм права, визначенні способів захисту права й винесенні рішення.

2. Поняття та значення АВС.

При вивченні даного питання слід звернути увагу на обсяг поняття альтернативних способів вирішення спорів, визначитись з їх завданням та видами. Слід виходити з того, що альтернативне вирішення спорів стосується будь-яких способів їхнього врегулювання за межами судових процедур.

Необхідно зауважити, що значення АВС встановлюється тим що суб'єкти суспільних відносин мають можливість самостійно встановлювати правила поведінки і контролювати їх дотримання, працює так званий механізм саморегулювання.

3. Виникнення та розвиток АВС.

Вивчення цього питання, перш за все, передбачає дослідження історичного досвіду як зарубіжних країн, щодо виникнення та розвитку АВС, так і України, в цілому. Потрібно зупинитись на розгляді окремих наукових підходів та точок зору вчених які займались проблематикою щодо виникнення та розвитку АВС

4. Види АВС.

При вивченні даного питання слід виходити з того, що АВС складається з видів (способів) які спрямовані на врегулювання конфліктів, тобто так званих процедур, за допомогою яких досягається мета АВС. В цьому питанні основну увагу потрібно зосередити на розгляді критеріїв поділу на види АВС. Встановити їх класифікацію.

5. Сфери застосування окремих видів АВС.

При вивченні цього питання необхідно розглянути приватну та публічну сфери застосування окремих видів АВС. Що стосується приватної сфери, то необхідно звернути увагу на те, що такі види застосовуються за добровільного волевиявлення сторін, на противагу зверненню до суду (переговори, медіація (посередництво), третейський розгляд тощо). Стосовно публічної сфери, то вона пов'язана з врегулюванням спору в рамках цивільного судочинства: способи, спрямовані на досягнення компромісу (досудові переговори, досудове посередництво), способи, спрямовані на винесення рекомендованого рішення (досудовий спрощений суд присяжних) та способи, спрямовані на винесення обов'язкового рішення (досудовий арбітраж, приватний суддя).

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Роль впровадження альтернативних способів вирішення правових спорів в Україні
2. Історія розвитку інституту альтернативних способів вирішення спорів
3. Поняття, ознаки, принципи та класифікація альтернативних способів вирішення спорів
4. Сфера застосування альтернативних способів вирішення спорів
5. Міжнародно-правові стандарти у сфері альтернативного вирішення спорів
6. Правова основна впровадження альтернативних способів вирішення правових спорів в Україні

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Міжнародно-правові стандарти у сфері альтернативного вирішення спорів
2. Правова основна впровадження альтернативних способів вирішення правових спорів в Україні
3. Перспективи розвитку альтернативних способів вирішення правових спорів в Україні

4. Зарубіжний досвід застосування альтернативних способів вирішення правових спорів
5. Альтернативні способи вирішення спорів у США, Великій Британії.
6. Законодавство Європейського Союзу про альтернативні способи вирішення спорів
7. Альтернативні способи вирішення спорів у європейських країнах: Швейцарія, Нідерланди, Німеччина, Австрія

Література:

Основна

1. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96>
2. Міжнародні стандарти судочинства. URL: <https://court.gov.ua/inshe/mss/>.
3. Цивільний процесуальний кодекс України: в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477- IV.
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р., № 1402-VIII. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
6. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
7. Господарський кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
8. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>
10. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. No 4002-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=4002>
11. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958) (the «New York Convention»)/ UNCITRAL. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en
12. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters / EUR-Lex. URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:En:PDF>
13. European Code of Conduct for Mediators of 2 June 2004. URL : <http://bgarf.ru/science/baltic-center-of-mediation-and-conflictology/normativno-pravovye-dokumenty/evro-kodeks.pdf>

14. European Convention on International Commercial Arbitration, Geneva, 21 April 1961 / United Nations Treaty Collection. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en

15. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України: рішення Президії Торгово-промислової палати України № 18 (1) від 17.04.2007 г. / Торгово-промислова палата України. URL : <http://www.ucci.org.ua/arb/icac/ru/rules.html>

16. Регламент Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України: рішення Президії Торгово-промислової палати України № 18 (1) від 17.04.2007 г. Торгово-промислова палата України. URL : <http://www.ucci.org.ua/arb/mac/ru/rules.html>.

17. Регламент роботи трудового арбітражу по розгляду і вирішенню колективного трудового спору (конфлікту) : наказ Національної служби посередництва і примирення від 08.08.2008 р. № 95 / Національна служба посередництва і примирення. URL : http://http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=252:2010-03-25-16-26-14&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22

18. Резолюції 35/52 Генеральної асамблеї ООН «Погоджувальний регламент Комісії Організації Об'єднаних Націй з право міжнародної торгівлі» від 04.12.1980 г. URL : <http://ua-info.biz/legal/basebi/ua-hmwdit.htm>.

19. Рекомендація № R (81) 7 Комітету міністрів державам членам щодо шляхів полегшення доступу до правосуддя від 14.05.1981 г. URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_133

20. Рекомендація № R (98) 1 Комітету міністрів державам членам щодо медіації у сімейних спорах от 02.01.1998 г. / Практика вирішення конфліктів. URL : http://www.commonground.org.ua/lib_law.shtml

21. Рекомендація Rec (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами – приватними особами від 5 вересня 2001 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2001_9_2001_09_05.pdf

22. Рекомендація № Rec (2002) 10 Комітету міністрів державам членам щодо медіації у цивільних справах від 18.09.2002 г. URL : http://www.commonground.org.ua/lib_law.shtml

23. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «Торговий Дім «Кампус Коттон клуб» щодо офіційного тлумачення положення частини другої статті 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) від 09.07.2002 р. № 15-рп/2002. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02>

24. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.

25. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель

У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. ВербиСидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.

26. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г.В.Анікіна, Ю.В.Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

Додаткова

1. Types of ADR — mediation; conciliation; arbitration; and counseling. URL : <http://www.treasury.gov.au/Policy-Topics/Business/Small-Business/Legal-Topics/Dispute-Resolution-Proceedings/Types-of-ADR>

2. Корінний С.О. Альтернативні способи вирішення спорів та інститут судової медіації в адміністративному процесі України: виклад основних доктринальних підходів. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 4. Т. 3. С. 128-134.

3. Спектор О.М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2012. 244 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
 2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
 3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
 4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>

5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.

6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>

7. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>

Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>

Практичне заняття «Загальна характеристика альтернативного вирішення приватноправових спорів (АВС)»

Навчальна мета заняття: засвоїти теоретичний матеріал семінарського заняття, виробити навички застосування отриманих знань у практичних ситуаціях.

Кількість годин: 4

Місце проведення: навчальна аудиторія, система дистанційного навчання

Навчальні питання:

1. Основні форми та способи (правові інструменти) вирішення приватноправових спорів
2. Поняття та значення АВС
3. Виникнення та розвиток АВС
4. Види АВС
5. Сфери застосування окремих видів АВС

Література:**Основна**

1. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96>
2. Міжнародні стандарти судочинства. URL: <https://court.gov.ua/inshe/mss/>.
3. Цивільний процесуальний кодекс України: в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477- IV.
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р., № 1402-VIII. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
6. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
7. Господарський кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
8. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>
10. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. No 4002-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=4002>
11. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958) (the «New York Convention»)/ UNCITRAL. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en
12. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters / EUR-Lex. URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:En:PDF>
13. European Code of Conduct for Mediators of 2 June 2004. URL : <http://bgarf.ru/science/baltic-center-of-mediation-and-conflictology/normativno-pravovye-dokumenty/evro-kodeks.pdf>

14. European Convention on International Commercial Arbitration, Geneva, 21 April 1961 / United Nations Treaty Collection. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en
15. Регламент роботи трудового арбітражу по розгляду і вирішенню колективного трудового спору (конфлікту) : наказ Національної служби посередництва і примирення від 08.08.2008 р. № 95 / Національна служба посередництва і примирення. URL : http://http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=252:2010-03-25-16-26-14&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22
16. Резолюції 35/52 Генеральної асамблеї ООН «Погоджувальний регламент Комісії Організації Об'єднаних Націй з право міжнародної торгівлі» від 04.12.1980 г. URL : <http://ua-info.biz/legal/basebi/ua-hmwdit.htm>.
17. Рекомендація № R (81) 7 Комітету міністрів державам членам щодо шляхів полегшення доступу до правосуддя від 14.05.1981 г. URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_133
18. Рекомендація № R (98) 1 Комітету міністрів державам членам щодо медіації у сімейних спорах от 02.01.1998 г. / Практика вирішення конфліктів. URL : http://www.commonground.org.ua/lib_law.shtml
19. Рекомендація Rec (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами – приватними особами від 5 вересня 2001 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2001_9_2001_09_05.pdf
20. Рекомендація № Rec (2002) 10 Комітету міністрів державам членам щодо медіації у цивільних справах від 18.09.2002 г. URL : http://www.commonground.org.ua/lib_law.shtml
21. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «Торговий Дім «Кампус Коттон клуб» щодо офіційного тлумачення положення частини другої статті 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) від 09.07.2002 р. № 15-рп/2002. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02>
22. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.
23. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. ВербиСидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
24. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г.В.Анікіна, Ю.В.Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

Додаткова

25. Types of ADR — mediation; conciliation; arbitration; and counseling.
URL : <http://www.treasury.gov.au/Policy-Topics/Business/Small-Business/Legal-Topics/Dispute-Resolution-Proceedings/Types-of-ADR>

26. Корінний С.О. Альтернативні способи вирішення спорів та інститут судової медіації в адміністративному процесі України: виклад основних доктринальних підходів. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 4. Т. 3. С. 128-134.

27. Спектор О.М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2012. 244 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>

План проведення заняття:

I. У вступній частині заняття здійснюється повідомлення теми, мети заняття та навчальних питань; мотивація навчальної діяльності; огляд та активізація раніше вивченого матеріалу.

II. Основна частина заняття визначається вирішенням ситуативних завдань:

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

по темі 1. Загальна характеристика альтернативного вирішення приватноправових спорів (АВС).

Завдання № 1

Визначте допустимість та належність застосування правових інструментів АВС у наступних ситуаціях. Необхідні факти у межах запропонованих обставин оберіть на свій розсуд.

1. Після розірвання шлюбу чоловік не сплачує утримання аліменти на утримання дитини та матері дитини: на підставі закону; на підставі шлюбного договору; на підставі договору про надання утримання; на підставі договору про сплату аліментів на дитину.

2. В результаті ДТП завдано шкоду майну та здоров'ю.

3. У межах кредитних правовідносин, забезпечених іпотекою, боржник не у повному обсязі виконує свій обов'язок.

Завдання № 2

Демченко звернувся до ХФ АТ «Приватбанк» з метою отримання кредиту на придбання житла. Банк умовою надання кредиту вказав на необхідність укладення третейського договору, згідно з яким усі спори, що виникають з приводу виконання та розірвання кредитного договору, підлягають вирішенню у третейському суді.

Як укладається третейський договір? Чи можуть Демченко та АТ «Приватбанк» розглядати ці спори у третейському суді?

1. Заслуховування доповідей та рефератів.

III. Під час заключної частини заняття здійснюється аналіз результатів розв'язання ситуаційних завдань, перевірка правильності обраних методів; виявлення та аналіз причин допущених помилок; оцінка роботи; підведення підсумків; повідомлення теми наступного заняття; пояснення домашнього завдання - зміст, методика роботи з ним, включаючи посилання на теоретичний матеріал та перелік рекомендованої літератури для самостійного опрацювання.

Тема № 2 «Переговори як спосіб альтернативного вирішення спорів»

Семінарське заняття «Переговори як спосіб альтернативного вирішення спорів»

Навчальна мета заняття: засвоєння понять, які є визначними (опорними) для цієї теми і виділені в плані заняття та у конспекті лекції, опрацювання рекомендованої літератури, конспектування окремих положень, що стосуються питань теми, використовуючи підручники, навчальні посібники та нормативний матеріал..

Кількість годин: 2

Місце проведення: навчальна аудиторія, система дистанційного навчання

Навчальні питання:

1. Поняття та характерні ознаки переговорів
2. Види та стилі переговорів
3. Переговорний процес та оформлення його результатів
4. Претензійний порядок врегулювання спорів як особливий вид переговорів

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

1. Поняття та характерні ознаки переговорів.

При вивченні даного питання необхідно встановити поняття переговорів. Відомо, що переговори використовувались для врегулювання конфліктів задовго до появи правових процедур. Для більш детального розуміння суті переговорів варто проаналізувати основні характеризуючі ознаки переговорів. Важливо звернути увагу що підставою проведення переговорів для врегулювання спору є добровільне волевиявлення учасників спору. Також необхідно опанувати знання щодо розуміння передумов та основних функцій переговорів.

2. Види та стилі переговорів.

При вивченні даного питання слід виходити з того, що види переговорів залежать від стилю і техніки їх проведення. З метою досягнення бажаних результатів сторони переговорного процесу обирають відповідні стратегії і тактики поведінки. Необхідно звернути увагу на такі види переговорів: двосторонні та багатосторонні; прямі та непрямі; одноразові та постійні; політичні та дипломатичні; електронні (онлайн-переговори). Досліджуючи стиль переговорів, необхідно виходити з визначення його поняття. Потрібно звернути увагу на види стилів такі як: жорсткий стиль, м'який стиль, торговий стиль та стиль співробітництва.

3. Переговорний процес та оформлення його результатів.

Під час вивчення цього питання необхідно визначити поняття переговорного процесу, та встановити його етапи. Варто зупинитись та

проаналізувати, а саме: підготовка до початку переговорів; початок переговорів і вибір стилю і методу їх проведення; пошук компромісного рішення; завершення переговорів. За специфікою переговорний процес в умовах врегулювання спору є складним. Уся відповідальність щодо прийняття взаємовигідного рішення покладається на учасників цивільного спору. Встановити характерні особливості переговорного процесу. Потрібно знати що, результатом ведення переговорів при досягненні позитивного вирішення спірного питання, настає наступний крок – укладення угоди. Його значення полягає в тому, що досягнуті рішення викладаються в чіткі юридичні формулювання, які не зможуть бути змінені без взаємної згоди. Питання щодо внутрішньої побудови угоди постає в тому що така угоди повинна бути доступною для розуміння її суті та можливості в майбутньому її реалізації. Виокремлено основні складові угоди, а саме: заголовок; вступна частина; основна частина; завершальна частина.

4. Претензійний порядок врегулювання спорів як особливий вид переговорів.

Під час вивчення цього питання потрібно звернути увагу на те, що претензійний порядок, є різновидом переговорів, який являється структурованими переговорами, втіленими у письмовій формі.

При обранні такого способу врегулювання спору, потрібно визначити мету здійснення врегулювання спору; усвідомити, які саме потрібно буде висунути претензії іншій стороні; переконати суперника в добровільній формі виконати зобов'язання з метою мирного вирішення спірного питання; зазначити взаємовигоду із взаємоприйнятого рішення. Також обов'язково визначити строки пред'явлення та реалізації претензії. Потрібно знати, що претензія має свої реквізити. Так, у претензії обов'язково зазначається: повне найменування і поштові реквізити заявника претензії та особи (осіб), якій претензія пред'являється: дата пред'явлення і номер претензії; обставини, на підставі яких пред'явлено претензію; докази, що підтверджують ці обставини; вимоги заявника з посиланням на нормативні акти; сума претензії та її розрахунок, якщо претензія підлягає грошовій оцінці; платіжні реквізити заявника претензії; перелік документів, що додаються до претензії.

III. Надалі необхідно вирішити відповідні практичні завдання за вибором викладача, який здійснює проведення заняття або зробити повідомлення по визначеній викладачем тем реферату.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Моделі та стилі переговорів.
2. Ефективні тактики переговорного процесу.
3. Особливості полеміки в переговорному процесі.
4. Основні чинники переговорного процесу. Види переговорів.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Моделі та стилі переговорів

2. Ефективні тактики переговорного процесі
3. Особливості полеміки в переговорному процесі
4. Основні чинники переговорного процесу
5. Види переговорів

Література:

Основна

1. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Міжнародні стандарти судочинства. URL: <https://court.gov.ua/inshe/mss/>.
3. Цивільний процесуальний кодекс України: в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477- IV.
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р., № 1402-VIII. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
6. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
7. Господарський кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
8. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>
10. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. No 4002-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=4002>
11. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958) (the «New York Convention»)/ UNCITRAL. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en
12. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters / EUR-Lex. URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:En:PDF>
13. European Code of Conduct for Mediators of 2 June 2004. URL : <http://bgarf.ru/science/baltic-center-of-mediation-and-conflictology/normativno-pravovye-dokumenty/evro-kodeks.pdf>
14. European Convention on International Commercial Arbitration, Geneva, 21 April 1961 / United Nations Treaty Collection. URL :

https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en

15. Положення про порядок забезпечення гарантій незалежним посередникам, членам примирних комісій і трудових арбітражів (трудовим арбітрам): наказ Національної служби посередництва і примирення від 13.07.2012 р. № 82 / Національна служба посередництва і примирення. URL : http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3732:2012-07-27-14-13-12&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22

16. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.

17. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. ВербиСидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.

18. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г.В.Анікіна, Ю. В.Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

Додаткова

19. Types of ADR — mediation; conciliation; arbitration; and counseling. URL : <http://www.treasury.gov.au/Policy-Topics/Business/Small-Business/Legal-Topics/Dispute-Resolution-Proceedings/Types-of-ADR>

20. Біцай А.В. Моделі медіації у світі та перспективи для України. Право і суспільство. 2013. № 6. С. 85-89.

Спектор О.М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2012. 244 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>

Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>

Практичне заняття «Переговори як спосіб альтернативного вирішення спорів»

Навчальна мета заняття: засвоїти теоретичний матеріал семінарського заняття, виробити навички застосування отриманих знань у практичних ситуаціях.

Кількість годин: 4

Місце проведення: навчальна аудиторія, система дистанційного навчання

Навчальні питання:

1. Поняття та характерні ознаки переговорів
2. Види та стилі переговорів
3. Переговорний процес та оформлення його результатів
4. Претензійний порядок врегулювання спорів як особливий вид переговорів

Література:

Основна

1. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Міжнародні стандарти судочинства. URL: <https://court.gov.ua/inshe/mss/>.
3. Цивільний процесуальний кодекс України: в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477- IV.
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р., № 1402-VIII. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
6. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
7. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
8. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-BP. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>
10. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. No 4002-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=4002>
11. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958) (the «New York Convention»)/ UNCITRAL. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en

12. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters / EUR-Lex. URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:En:PDF>

13. European Code of Conduct for Mediators of 2 June 2004. URL : <http://bgarf.ru/science/baltic-center-of-mediation-and-conflictology/normativno-pravovye-dokumenty/evro-kodeks.pdf>

14. European Convention on International Commercial Arbitration, Geneva, 21 April 1961 / United Nations Treaty Collection. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en

15. Положення про порядок забезпечення гарантій незалежним посередникам, членам примирних комісій і трудових арбітражів (трудовим арбітрам): наказ Національної служби посередництва і примирення від 13.07.2012 р. № 82 / Національна служба посередництва і примирення. URL : http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3732:2012-07-27-14-13-12&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22

16. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.

17. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування / уклад.: Н. Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Терешко. Львів : ПАІС, 2007. 296 с.

18. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г.В.Анікіна, Ю.В.Білоусов, Н.Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н.Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

Додаткова

1. Types of ADR — mediation; conciliation; arbitration; and counseling. URL : <http://www.treasury.gov.au/Policy-Topics/Business/Small-Business/Legal-Topics/Dispute-Resolution-Proceedings/Types-of-ADR>

2. Біцай А.В. Моделі медіації у світі та перспективи для України. Право і суспільство. 2013. № 6. С. 85-89.

3. Спектор О.М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2012. 244 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України

<http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>

7. Єдиний державний реєстр судових рішень
<http://www.reyestr.court.gov.ua/>

8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>

9. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>

План проведення заняття:

I. У вступній частині заняття здійснюється повідомлення теми, мети заняття та навчальних питань; мотивація навчальної діяльності; огляд та активізація раніше вивченого матеріалу.

II. Вирішення ситуаційних завдань.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

по темі 2. Переговори як спосіб альтернативного вирішення спорів.

Завдання № 1

Які шляхи вирішення спірної ситуації, у правовідносинах роздрібного договору купівлі продажу, за яким придбано товар, який: неналежної якості; не підійшов за фасоном та кольором. У відповідних ситуаціях адміністрація магазину відмовляється від виконання обов'язків з наміни товару або повернення грошей.

Завдання № 2

Змодельовати ситуацію, щодо проведення переговорів, застосовуючи певні види та стилі переговорів.

1. Заслуховування та аналіз доповідей рефератів.

III. Під час заключної частини заняття здійснюється аналіз результатів розв'язання ситуаційних завдань, перевірка правильності обраних методів; виявлення та аналіз причин допущених помилок; оцінка роботи; підведення підсумків; повідомлення теми наступного заняття; пояснення домашнього завдання - зміст, методика роботи з ним, включаючи посилання на теоретичний матеріал та перелік рекомендованої літератури для самостійного опрацювання.

Тема № 3 «Характеристика третейського (арбітражного) судочинства як правового інструменту ABC»

Семінарське заняття «Характеристика третейського (арбітражного) судочинства як правового інструменту ABC»

Навчальна мета заняття є: засвоїти поняття, які є визначними (опорними) для цієї теми і виділені в плані заняття та у конспекті лекції, опрацювання рекомендованої літератури, конспектування окремих положень, що стосуються питань теми, використовуючи підручники, навчальні посібники та нормативний матеріал.

Кількість годин: 2

Навчальні питання:

1. Поняття, правова природа, принципи організації та діяльності третейських судів. Компетенція третейських судів.
2. Третейська угода: поняття, види, зміст, порядок і правові наслідки укладення.
2. Розгляд спору третейським судом, рішення третейського суду та його виконання.
3. Міжнародний комерційний арбітраж: поняття та правова природа.
4. Повноваження міжнародного комерційного арбітражу.
5. Розгляд справ міжнародним комерційним арбітражем.
6. Оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу.
7. Визнання та виконання арбітражних рішень.

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

1. Поняття, правова природа, принципи організації та діяльності третейських судів. Компетенція третейських судів.

При вивченні цього питання слід з'ясувати поняття та характерні ознаки, у тому числі і основні елементи цивільних процесуальних правовідносин, знати його види та визначитись з кожним елементом цивільних процесуальних правовідносин. Слід мати на увазі, що цивільним процесуальним правовідносинам як різновиду правових відносин притаманні специфічні, тільки їм властиві ознаки, які є основою для розмежування цивільно-процесуальних та інших правовідносин: вони мають правовий характер; обов'язковим їх суб'єктом є суд; вони мають владний характер. Цивільні процесуальні правовідносини мають свої елементи, до яких зазвичай відносять суб'єктів, об'єкт та зміст

2. Третейська угода: поняття, види, зміст, порядок і правові наслідки укладення.

При розгляді цього питання слід з'ясувати роль та основні повноваження суду, звернути увагу на об'єм їхньої правосуб'єктності. Необхідно з'ясувати

яким чином формується склад суду для розгляду справи, яка кількість суддів може бути у складі суду та що собою являє колегіальний розгляд справи. Також в процесі розгляду даного питання потребує з'ясування перелік підстав для відводу та самовідводу судді відповідно до чинного законодавства та порядок вирішення заявленого відводу. Особливу увагу слід приділити підставам недопустимості повторної участі судді в розгляді справи. Вивчення цього питання потребує також і набуття знань з приводу асідків відводу суду або судді, що передбачені у чинному законодавстві, також спосіб формування нового складу суду, який буде розглядати справу. Також, необхідно ознайомитись з порядком процесуальних дій, направлених на вирішення питання про відвід або самовідвід як до, так і після відкриття провадження у справі. Слід приділити увагу можливості визнання відводу необґрунтованим. При вивченні цього питання слід мати на увазі, що суд — орган влади, наділений компетенцією (повноваженнями) по здійсненню правосуддя шляхом вирішення цивільних і кримінальних справ. Тому суд — не тільки обов'язковий, але й вирішальний суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин.

3. Розгляд спору третейським судом, рішення третейського суду та його виконання.

При вивченні цього питання необхідно визначити справи, що відносяться до юрисдикції загальних судів. Також слід приділити особливу увагу видам провадження (позовне, наказове, окреме), у порядку яких здійснюється судові провадження. Питання пов'язане з визначенням видів судів, які можуть розглядати справи в порядку цивільного судочинства. Звернути увагу на роль місцевих загальних судів, судів апеляційної інстанції та судів касаційної інстанції. При вивченні цього питання слід мати на увазі, що цивільна юрисдикція - це визначена законом сукупність повноважень судів щодо розгляду цивільних справ, віднесених до їх компетенції. Відповідно до чинного цивільного процесуального законодавства визначено предметну, суб'єктивну, інстанційну та територіальну (підсудність) юрисдикцію. Предметна юрисдикція визначає, яка категорія справ відноситься до вирішення в порядку цивільного судочинства.

4. Міжнародний комерційний арбітраж: поняття та правова природа

Необхідно назвати та обґрунтувати поділ на види територіальної підсудності, передбаченої чинним законодавством (підсудність справ, у яких однією зі сторін є суд або суддя, за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача, за вибором позивача, виключна підсудність). При вивченні цього питання слід мати на увазі, що одним із найголовніших питань, які стоять перед суддею при відкритті провадження у цивільній справі, є питання підсудності такої справи даному суду. Визначити підсудність справи означає з'ясувати, до компетенції якого із численних судів першої інстанції відноситься вирішення даної справи. Питання про підсудність справи вирішується судом з урахуванням приписів §3 глави 2 розділу I ЦПК.

5. Повноваження міжнародного комерційного арбітражу

При вивченні цього питання потрібно зосередити увагу на законодавчому регулюванні міжнародного комерційного арбітражу, де встановлюються його

повноваження. Потрібно дослідити законодавство України, що регулює спори, що виникають між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності. Варто зауважити, що повноваження, надані міжнародному комерційному арбітражу, охоплюють повноваження на визначення допустимості, належності, істотності та значущості будь-якого доказу.

6. Розгляд справ міжнародним комерційним арбітражем.

При вивченні цього питання потрібно зосередити увагу та знати що особливістю розгляду справ міжнародним комерційним арбітражем, порівняно із розглядом справ державним судом, є практично необмежене право сторін на встановлення процедури вирішення спору. Арбітражна процедура залежить як від положень чинного законодавства, так і від обраної сторонами арбітражної інституції та її регламенту. В ході розгляду даного питання слід розглянути процес арбітражного провадження та його етапи, а саме: попередню (письмову) стадію; усне слухання та завершення арбітражного розгляду справи. Відповідно до ст. 19 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», сторони можуть на свій розсуд домовитись про процедуру розгляду справи третейським судом. В разі відсутності такої угоди третейський суд може з дотриманням положень цього Закону вести арбітражний розгляд таким чином, який він вважає належним.

7. Оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу.

При вивченні даного питання потрібно зосередити увагу на тому, інститут оскарження арбітражних рішень існує у національних судах. Так, виходячи з того, що оскарження арбітражних рішень є формою контролю з боку державних судів, тому і регулювання цього інституту визначається на рівні законодавства кожної окремої країни. При дослідженні питання потрібно зазначити перелік підстав для скасування арбітражного рішення. Так, відповідно до ст. 454 ЦПК України, сторони мають право звернутися до суду із заявою про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу. Дослідити в цьому напрямку Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» та Розділ VIII ЦПК України.

8. Визнання та виконання арбітражних рішень

При вивченні даного питання потрібно зазначити що виконання арбітражних рішень у зарубіжних країнах забезпечується та гарантується багатосторонніми конвенціями, двосторонніми договорами та національним законодавством. Тому, для більш доцільного розгляду даного питання потрібно дослідити порядки виконання арбітражних рішень, а саме: добровільний та примусовий. Відомо, що виконання іноземного рішення міжнародного комерційного арбітражу є неможливим без його визнання. В ході вивчення цього питання необхідно дослідити підстави для відмови у визнанні і приведенні до виконання арбітражних рішень передбачені Нью-Йоркською конвенцією 1958 р., тобто, підстави, які повинні бути висунуті і доведені зацікавленою стороною, а підстави, що утворюють другу групу, арбітражний суд повинен перевірити за своєю ініціативою. Також, необхідно зауважити, що відмова у визнанні і приведенні до виконання повністю або частково рішення

іноземного суду присутня, якщо арбітражний суд визнає вчинення таких дій як таких, що суперечать публічному порядку держави або є інші підстави, передбачені міжнародним договором або законом.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Вирішення юридичного конфлікту за участю арбітра або колегії арбітрів.
2. Класифікація видів арбітражу. Співвідношення поняття «арбітраж» з іншими термінами.
3. Стадії арбітражного процесу.
4. Співвідношення права на судовий розгляд справи та права на застосування арбітражу для розгляду спорів.
5. Арбітраж і національні суди України

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Арбітраж як альтернативний спосіб вирішення спорів: поняття та сутність
2. Класифікація видів арбітражу
3. Стадії арбітражного процесу
4. Співвідношення права на судовий розгляд справи та права на застосування арбітражу для розгляду спорів
5. Арбітраж і національні суди України
6. Вирішення юридичного конфлікту за участю арбітра або колегії арбітрів
7. Процедура третейського розгляду

Література:

Основна

1. Міжнародні стандарти судочинства. URL: <https://court.gov.ua/inshe/mss/>.
2. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477- IV.
3. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>
4. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. No 4002-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=4002>
5. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958) (the «New York Convention»)/ UNCITRAL. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en

6. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters / EUR-Lex. URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:En:PDF>

7. Арбитражный регламент ЮНСИТРАЛ (пересмотрен в 2010 году) / ЮНСИТРАЛ. URL : <http://www.uncitral.org/pdf/russian/texts/arbitration/arb-rules-revised/arb-rules-revised-r.pdf>

8. Арбитражный регламент. Примириительный регламент / ICC — International Chamber of Commerce. URL : <http://www.iccwbo.org/Data/Documents/Buisness-Services/Dispute-Resolution-Services/Mediation/Rules/2012-Arbitration-Rules-and-2014-Mediation-Rules-RUSSIAN-version>

9. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України: рішення Президії Торгово-промислової палати України № 18 (1) від 17.04.2007 г. / Торгово-промислова палата України. URL : <http://www.ucci.org.ua/arb/icac/ru/rules.html>

10. Регламент Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України: рішення Президії Торгово-промислової палати України № 18 (1) від 17.04.2007 г. Торгово-промислова палата України. URL : <http://www.ucci.org.ua/arb/mac/ru/rules.html>.

11. Регламент роботи трудового арбітражу по розгляду і вирішенню колективного трудового спору (конфлікту) : наказ Національної служби посередництва і примирення від 08.08.2008 р. № 95 / Національна служба посередництва і примирення. URL : http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=252:2010-03-25-16-26-14&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22

12. Резолюції 35/52 Генеральної асамблеї ООН «Погоджувальний регламент Комісії Організації Об'єднаних Націй з право міжнародної торгівлі» від 04.12.1980 г. URL : <http://ua-info.biz/legal/basebi/ua-hmwdit.htm>.

13. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.

14. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування / уклад.: Н. Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Терешко. Львів : ПАІС, 2007. 296 с.

15. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г.В.Анікіна, Ю.В.Білоусов, Н.Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н.Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

Додаткова

1. Types of ADR — mediation; conciliation; arbitration; and counseling. URL : <http://www.treasury.gov.au/Policy-Topics/Business/Small-Business/Legal-Topics/Dispute-Resolution-Proceedings/Types-of-ADR>

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>

Практичне заняття «Характеристика третейського (арбітражного) судочинства як правового інструменту АВС»

Навчальна мета заняття: засвоїти теоретичний матеріал семінарського заняття, виробити навички застосування отриманих знань у практичних ситуаціях.

Кількість годин: 2 практичні заняття по 2 години

Місце проведення: навчальна аудиторія, система дистанційного навчання

Навчальні питання:

1. Поняття, правова природа, принципи організації та діяльності третейських судів. Компетенція третейських судів.
2. Третейська угода: поняття, види, зміст, порядок і правові наслідки укладення.
3. Розгляд спору третейським судом, рішення третейського суду та його виконання.
4. Міжнародний комерційний арбітраж: поняття та правова природа.
5. Повноваження міжнародного комерційного арбітражу.
6. Розгляд справ міжнародним комерційним арбітражем.
7. Оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу.
8. Визнання та виконання арбітражних рішень.

Література:

Основна

1. Міжнародні стандарти судочинства. URL: <https://court.gov.ua/inshe/mss/>.
2. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477- IV.

3. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>
4. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. No 4002-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=4002>
5. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958) (the «New York Convention»)/ UNCITRAL. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en
6. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters / EUR-Lex. URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:En:PDF>
7. Арбитражный регламент ЮНСИТРАЛ (пересмотрен в 2010 году) / ЮНСИТРАЛ. URL : <http://www.uncitral.org/pdf/russian/texts/arbitration/arb-rules-revised/arb-rules-revised-r.pdf>
8. Арбитражный регламент. Примириительный регламент / ICC — International Chamber of Commerce. URL : <http://www.iccwbo.org/Data/Documents/Buisness-Services/Dispute-Resolution-Services/Mediation/Rules/2012-Arbitration-Rules-and-2014-Mediation-Rules-RUSSIAN-version>
9. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України: рішення Президії Торгово-промислової палати України № 18 (1) від 17.04.2007 г. / Торгово-промислова палата України. URL : <http://www.ucci.org.ua/arb/icac/ru/rules.html>
10. Регламент Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України: рішення Президії Торгово-промислової палати України № 18 (1) від 17.04.2007 г. Торгово-промислова палата України. URL : <http://www.ucci.org.ua/arb/mac/ru/rules.html>
11. Регламент роботи трудового арбітражу по розгляду і вирішенню колективного трудового спору (конфлікту) : наказ Національної служби посередництва і примирення від 08.08.2008 р. № 95 / Національна служба посередництва і примирення. URL : http://http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=252:2010-03-25-16-26-14&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22
12. Резолюції 35/52 Генеральної асамблеї ООН «Погоджувальний регламент Комісії Організації Об'єднаних Націй з право міжнародної торгівлі» від 04.12.1980 г. URL : <http://ua-info.biz/legal/basebi/ua-hmwdit.htm>
13. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.
14. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц.

О. Б. ВербиСидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.

15. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г.В.Анікіна, Ю. В.Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

Додаткова

1.Types of ADR — mediation; conciliation; arbitration; and counseling. URL : <http://www.treasury.gov.au/Policy-Topics/Business/Small-Business/Legal-Topics/Dispute-Resolution-Proceedings/Types-of-ADR>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>

План проведення заняття

I. У вступній частині заняття здійснюється повідомлення теми, мети заняття та навчальних питань; мотивація навчальної діяльності; огляд та активізація раніше вивченого матеріалу.

II. Вирішення ситуаційних завдань.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

по темі 3. Характеристика третейського (арбітражного) судочинства як правового інструменту АВС.

Завдання №1

Внаслідок ДТП було заподіяно шкоду Іванову. Він звернувся до ТОВ «Будівельник», якому належав автомобіль «Камаз», водій якого спричинив ДТП, з вимогою про відшкодування заподіяної шкоди. Представник АТП запропонував Звонарьову укласти третейський договір про передачу спору на розгляд третейського суду. *Чи може третейський суд розглядати спори, що виникають із деліктних відносин? Коли сторони мають право укласти*

третейський договір?

Завдання №2

Громадянину Орлову ТОВ «Монтаж» заборгувало заробітну плату.

Чи підлягає вирішенню відповідний спір третейським судом?

2. Заслуховування та аналіз доповідей рефератів.

ІІІ. Під час заключної частини заняття здійснюється аналіз результатів розв'язання ситуаційних завдань, перевірка правильності обраних методів; виявлення та аналіз причин допущених помилок; оцінка роботи; підведення підсумків; повідомлення теми наступного заняття; пояснення домашнього завдання - зміст, методика роботи з ним, включаючи посилання на теоретичний матеріал та перелік рекомендованої літератури для самостійного опрацювання.

Тема № 4 «Медіація в системі правових інструментів АВС»

Семінарстке заняття «Медіація в системі правових інструментів АВС»

Навчальна мета заняття: засвоїти поняття, які є визначними (опорними) для цієї теми і виділені в плані заняття та у конспекті лекції, опрацювання рекомендованої літератури, конспектування окремих положень, що стосуються питань теми, використовуючи підручники, навчальні посібники та нормативний матеріал.

Кількість годин: 2

Навчальні питання:

1. Поняття та природа медіації
2. Принципи медіації
3. Учасники медіації
4. Види медіації
5. Загальна характеристика медіаційної процедури
6. Сфера застосування медіації
7. Моделі медіації

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

1. Поняття та природа медіації.

При вивченні даного питання слід встановити поняття медіації. Розглянути доктринальні та законодавчі підходи до визначення поняття медіація. Встановити її мету, завдання, функції та правову природу.

2. Принципи медіації.

Під час вивчення цього питання необхідно визначити принципи медіації (низку керівних ідей та засад) які визначають її характер і зміст. Варто звернути увагу на те, що існують різні підходи до розуміння і визначення принципів медіації. Саме принципи медіації дають змогу виокремити її як самостійний вид незалежної професійної діяльності, визначити правила її організації, а у разі відсутності або неузгодженості певних правових норм керуватися ними під час проведення переговорів.

3. Учасники медіації.

Під час вивчення цього питання необхідно встановити суб'єктів правових відносин у процедурі медіації. Ними є сторони конфлікту (спору), їх представники (у випадку залучення до медіації адвокатів або інших фахівців), а також медіатор. Варто зазначити, що особливим суб'єктом медіації виступає медіатор – особа, що не має матеріального інтересу у сфері спірних правовідносин сторін і залучається до врегулювання спору на договірній основі. Медіатор має права і відповідні обов'язки, які покладені на нього у зв'язку з виконанням професійної діяльності. Медіатор не є учасником спірних правовідносин, на відміну від сторін, а виступає лише як суб'єкт правовідносин з урегулювання спору.

4. Види медіації.

Під час вивчення цього питання необхідно встановити види медіації. Так, у науковій літературі виокремлюють присудову (судову) та досудову медіацію.

Доцільно дати характеристику вказаним видам, розглянути доктринальні підходи.

5. Загальна характеристика медіаційної процедури.

Під час вивчення цього питання необхідно надати характеристики медіаційній процедурі. Зазначити її складові компоненти, а саме: переговори сторін спору (конфлікту) та діяльності нейтральної особи – медіатора. Також, слід зупинитись на етапах процесу медіації з моменту прийняття сторонами конфлікту чи спору рішення про її застосування. Застосування медіації підтверджується угодою (договором) що уклали сторони. Предметом договору про проведення медіації є зобов'язання сторін та медіатора (медіаторів) провести необхідні етапи медіаційного процесу з метою вирішення спору, а також утримуватися від звернення до суду впродовж процедури медіації.

6. Сфера застосування медіації.

Під час вивчення цього питання необхідно визначити сферу застосування медіації. Варто знати що така сфера є практично необмеженою. Процедuru медіації можна застосовувати у будь-яких конфліктах (спорах), зокрема цивільних, сімейних, трудових, господарських, адміністративних, а також в кримінальних провадженнях та справах щодо адміністративних правопорушень за участю резидентів та нерезидентів, якщо сторони медіації погодилися, що процедура медіації буде проведена на території України.

7. Моделі медіації.

Під час вивчення цього питання необхідно зосередити увагу на моделі медіації за допомогою яких сторони зможуть знайти найбільш вигідну форму цієї процедури вирішення спору, яка буде максимально узгоджуватись із їхніми інтересами, а також відповідати складності їхнього спору, характеру взаємовідносин між ними, очікуваннями щодо подальшої співпраці та іншим особливостям конфліктної ситуації. Необхідно дослідити у юридичній літературі різні моделі медіації, які відображають різноманітні теорії, види й стратегії.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Консиліація та медіація.
2. Правове регулювання медіації у міжнародному праві та за законодавством європейських країн. Види і моделі медіації.
3. Медіаційна угода: поняття та сутність, виконання

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Вимоги щодо набуття статусу медіатора. Права медіатора. Обов'язки медіатора
2. Відповідальність медіатора. Європейський кодекс медіаторів

3. Механізми та міжнародні стандарти медіації в сфері інтелектуальної власності
4. Медіація як спосіб захисту корпоративних прав

Література:

Основна

1. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
3. European Code of Conduct for Mediators of 2 June 2004. URL : <http://bgarf.ru/science/baltic-center-of-mediation-and-conflictology/normativno-pravovye-dokumenty/evro-kodeks.pdf>
4. Gap-Аналіз впровадження інституту медіації в Україні. URL : <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/5f5/f7d/2a9/5f5f7d2a9b5cb356474501.pdf>
5. Рекомендація № R (81) 7 Комітету міністрів державам членам щодо шляхів полегшення доступу до правосуддя від 14.05.1981 г. URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_133
6. Рекомендація № R (98) 1 Комітету міністрів державам членам щодо медіації у сімейних спорах от 02.01.1998 г. / Практика вирішення конфліктів. URL : http://www.commonground.org.ua/lib_law.shtml Рекомендація № Rec (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами – приватними особами від 5 вересня 2001 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2001_9_2001_09_05.pdf
7. Рекомендація № Rec (2002) 10 Комітету міністрів державам членам щодо медіації у цивільних справах від 18.09.2002 г. URL : http://www.commonground.org.ua/lib_law.shtml
8. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. ВербиСидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
9. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування / уклад.: Н. Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Терешко. Львів : ПАІС, 2007. 296 с.
10. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г.В.Анікіна, Ю.В.Білоусов, Н.Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н.Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

Додаткова

1. Types of ADR — mediation; conciliation; arbitration; and counseling.
URL : <http://www.treasury.gov.au/Policy-Topics/Business/Small-Business/Legal-Topics/Dispute-Resolution-Proceedings/Types-of-ADR>
2. Bortnikova A. Criteria for the mediatability of a public-law dispute. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. No 6. P. 29-34.
3. Бортнік О.Г. Урегулювання спорів у цивільному судочинстві України // Проблеми цивільного права та процесу : тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна, 25 трав. 2018 р. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обласний осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Харків : ХНУВС, 2018, 376 с., с. 131-133.
4. Біцай А. В. Дотримання конфіденційності посередництва адвокатом-медіатором в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 248-251.
5. Біцай А.В. Моделі медіації у світі та перспективи для України. *Право і суспільство*. 2013. № 6. С. 85-89.
6. Грень Н.М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 250 с.
7. Єфіменко М.Ю. Роль адвоката у процесі медіації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2015. Вип. 13(2). С. 25-27. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13\(2\)__9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13(2)__9)
8. Запара С. І. Поняття медіації та особливості її становлення в Україні та світі. *Порівняльне-аналітичне право*. 2015. № 3. С. 87-89.
9. Жорнокуй Ю. М. Конфлікт інтересів та корпоративний конфлікт в акціонерних товариствах: до питання тлумачення понять / Ю. М. Жорнокуй // *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. - 2012. - Вип. 30. - С. 101-111. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2012_30_14
10. Інтеграція медіації в судову систему України. Київ, 2017. 28 с. URL: <https://rm.coe.int/kyselova-t-mediation-integartion-ukr-new-31-07-2017/168075c1e7>
11. Корінний С.О. Альтернативні способи вирішення спорів та інститут судової медіації в адміністративному процесі України: виклад основних доктринальних підходів. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 4. Т. 3. С. 128-134.
12. Корінний С.О. Історичні основи розвитку інституту медіації як засобу вирішення та врегулювання публічно-правових спорів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 6. Т. 4. С. 82-86.
13. Корінний С.О. Медіація в Україні: проблеми теорії та практики. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. № 6. Т. 3. С. 187-193.
14. Корінний С.О. Національно-історичний аспект становлення інституту медіації в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 1. Т. 2. С. 81-87.
15. Корінний С.О. Перешкоди інституційному розвитку медіації в Україні: зловживання правами в процесі медіації. *Юридичний бюлетень*. 2018. № 8. С. 99-104.

16. Крисань Т. Є. Медіація як альтернативний спосіб вирішення правових конфліктів у цивільному судочинстві. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Випуск № 1. Том 1. С. 127-129.

17. Мазаракі Н. Медіація як соціальний та правовий інститут. Часопис Київського університету права. 2018. № 3. С. 169-174.

18. Махова Л.О. Переваги впровадження в Україні інституту медіації як позасудового способу врегулювання господарських спорів. Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 6. С. 124-128.

19. Можайкіна О.С. Поняття та зміст основних принципів медіації в цивільно-правових відносинах. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. № 5. С. 55-58.

20. Огречук Г.О. Правове регулювання застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 213 с.

21. Спектор О.М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: дис. юрид.: 12.00.03. Київ, 2012. 244

22. Степаненко Т.В. Європейські стандарти медіації в цивільно-правових спорах та їх упровадження в Польщі та Чехії. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №3. С.131-135. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-3/32>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>

Практичне завдання «Медіація в системі правових інструментів АВС»

Навчальна мета заняття: засвоїти теоретичний матеріал семінарського заняття, виробити навички застосування отриманих знань у практичних ситуаціях.

Кількість годин: 2 практичне заняття по 2 години

Місце проведення: навчальна аудиторія, система дистанційного навчання

Навчальні питання:

1. Поняття та природа медіації.
2. Принципи медіації.
3. Учасники медіації.
4. Види медіації.
5. Загальна характеристика медіаційної процедури.
6. Сфера застосування медіації.
7. Моделі медіації.

Література:

Основна

1. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. European Code of Conduct for Mediators of 2 June 2004. URL : <http://bgarf.ru/science/baltic-center-of-mediation-and-conflictology/normativno-pravovye-dokumenty/evro-kodeks.pdf>
3. Gap-Аналіз впровадження інституту медіації в Україні. URL : <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/5f5/f7d/2a9/5f5f7d2a9b5cb356474501.pdf>
4. Рекомендация No R (81) 7 Комитета министров государствам-членам относительно путей облегчения доступа к правосудию от 14.05.1981 г. URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_133.
5. Рекомендация No R (98) 1 Комитета министров государствам-членам касательно медиации в семейных вопросах от 02.01.1998 г. / Практика разрешения конфликтов. URL : http://www.commonground.org.ua/lib_law.shtml
6. Рекомендація No Rec (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами – приватними особами від 5 вересня 2001 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2001_9_2001_09_05.pdf
7. Рекомендация No Rec (2002) 10 Комитета Министров государствам-членам по медиации в гражданских делах от 18.09.2002 г. URL : http://www.commonground.org.ua/lib_law.shtml
8. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.

9. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування / уклад.: Н. Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Терешко. Львів : ПАІС, 2007. 296 с.

10. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г.В.Анікіна, Ю.В.Білоусов, Н.Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н.Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

Додаткова

1. Types of ADR — mediation; conciliation; arbitration; and counseling. URL : <http://www.treasury.gov.au/Policy-Topics/Business/Small-Business/Legal-Topics/Dispute-Resolution-Proceedings/Types-of-ADR>

2. Bortnikova A. Criteria for the mediability of a public-law dispute. Visegrad Journal on Human Rights. 2017. No 6. P. 29-34.

3. Бортнік О.Г. Урегулювання спорів у цивільному судочинстві України // Проблеми цивільного права та процесу : тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна, 25 трав. 2018 р. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обласний осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Харків : ХНУВС, 2018, 376 с., с. 131-133.

4. Біцай А. В. Дотримання конфіденційності посередництва адвокатом-медіатором в Україні. Часопис Київського університету права. 2015. № 1. С. 248-251.

5. Біцай А.В. Моделі медіації у світі та перспективи для України. Право і суспільство. 2013. № 6. С. 85-89.

6. Грень Н.М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 250 с.

7. Єфіменко М.Ю. Роль адвоката у процесі медіації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2015. Вип. 13(2). С. 25-27. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13(2)_9)

8. Запара С. І. Поняття медіації та особливості її становлення в Україні та світі. Порівняльне-аналітичне право. 2015. № 3. С. 87-89.

9. Жорнокуй Ю. М. Конфлікт інтересів та корпоративний конфлікт в акціонерних товариствах: до питання тлумачення понять / Ю. М. Жорнокуй // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. - 2012. - Вип. 30. - С. 101-111. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2012_30_14.

10. Інтеграція медіації в судову систему України. Київ, 2017. 28 с. URL: <https://rm.coe.int/kyselova-t-mediation-integartion-ukr-new-31-07-2017/168075c1e7>

11. Корінний С.О. Альтернативні способи вирішення спорів та інститут судової медіації в адміністративному процесі України: виклад основних доктринальних підходів. Visegrad Journal on Human Rights. 2017. № 4. Т. 3. С. 128-134.

12. Корінний С.О. Історичні основи розвитку інституту медіації як засобу вирішення та врегулювання публічно-правових спорів. Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. № 6. Т. 4. С. 82-86.

13. Корінний С.О. Медіація в Україні: проблеми теорії та практики. Науковий вісник публічного та приватного права. 2018. № 6. Т. 3. С. 187-193.
14. Корінний С.О. Національно-історичний аспект становлення інституту медіації в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. 2018. № 1. Т. 2. С. 81-87.
15. Корінний С.О. Перешкоди інституційному розвитку медіації в Україні: зловживання правами в процесі медіації. Юридичний бюлетень. 2018. № 8. С. 99-104.
16. Крисань Т. Є. Медіація як альтернативний спосіб вирішення правових конфліктів у цивільному судочинстві. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Випуск № 1. Том 1. С. 127-129.
17. Мазаракі Н. Медіація як соціальний та правовий інститут. Часопис Київського університету права. 2018. № 3. С. 169-174.
18. Махова Л.О. Переваги впровадження в Україні інституту медіації як позасудового способу врегулювання господарських спорів. Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 6. С. 124-128.
19. Можайкіна О.С. Поняття та зміст основних принципів медіації в цивільно-правових відносинах. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. № 5. С. 55-58.
20. Огречук Г.О. Правове регулювання застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 213 с.
21. Спектор О.М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: дис. юрид.: 12.00.03. Київ, 2012. 244
22. Степаненко Т.В. Європейські стандарти медіації в цивільно-правових спорах та їх упровадження в Польщі та Чехії. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №3. С.131-135. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-3/32>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>

План проведення заняття

I. У вступній частині заняття здійснюється повідомлення теми, мети заняття та навчальних питань; мотивація навчальної діяльності; огляд та активізація раніше вивченого матеріалу.

II. Вирішення ситуаційних завдань.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

по темі № 4. Медіація в системі правових інструментів

АВС.

Завдання №1

Светлова О.С. звернулась із позовом до суду про захист ділової репутації до газети та автора статті, посилаючись на неправдивість інформації щодо невідповідних умов праці на її підприємстві. Під час судового розгляду сторони виявили бажання скористатися процедурою присудової медіації, подавши про це клопотання. Суд задовольнила клопотання та закрив провадження у справі.

Чи відповідають ді суду ЦПК? Визначте види медіації та розкрийте їх зміст?

Завдання № 2

Подружжя Колесніченко звернулось до суду із заявою про розірвання шлюбу за взаємною згодою. Під час судового розгляду сторони виявили бажання звернутися до медіатора для врегулювання конфлікту щодо майна.

Чи можливо укладення мирової угоди у таких справах?

1. Заслуховування та аналіз доповідей рефератів.

III. Під час заключної частини заняття здійснюється аналіз результатів розв'язання ситуаційних завдань, перевірка правильності обраних методів; виявлення та аналіз причин допущених помилок; оцінка роботи; підведення підсумків; повідомлення теми наступного заняття; пояснення домашнього завдання - зміст, методика роботи з ним, включаючи посилання на теоретичний матеріал та перелік рекомендованої літератури для самостійного опрацювання.

Тема № 5 «Правова характеристика інших правових інструментів АВС»

Семінарське заняття «Правова характеристика інших правових інструментів АВС»

Навчальна мета заняття: засвоїти поняття, які є визначними (опорними) для цієї теми і виділені в плані заняття та у конспекті лекції, опрацювання рекомендованої літератури, конспектування окремих положень, що стосуються питань теми, використовуючи підручники, навчальні посібники та нормативний матеріал.

Кількість годин: 2

Навчальні питання:

1. Інститут омбудсмена в системі АВС.
1. Національна служба примирення та посередництва у КТС як АВС.
2. Роль нотаріуса в АВС.
3. Роль адвокатури в АВС
4. Консоліація та комбіновані способи АВС

Методичні вказівки до вивчення питань теми.

1. Інститут омбудсмена в системі АВС.

При вивченні цього питання необхідно звернути увагу на поняття та зміст відповідного соціального та правового інституту, визначити види омбудсменів, визначити їх повноваження.

2. Національна служба примирення та посередництва у КТС як АВС.

Підлягають з'ясуванню національне та міжнародне нормативно-правове врегулювання діяльності Національної служби примирення та посередництва у КТС. Особливу увагу необхідно приділити повноваженням, процедурі та правовим наслідками вирішення КТС Національною службою.

3. Роль нотаріуса в АВС.

При вивченні питання необхідно визначити компетенцію та повноваження, у межах яких нотаріус може реалізувати способи АВС. Звернути особливу увагу на переддоговірні спори, у яких нотаріус може виступати медіатором чи вести переговори: договори у спадкових правовідносинах, сімейних, направлених на відчуження майна. Визначити сфери виникнення конфлікту інтересів сторін у межах цих правовідносин.

4. Роль адвокатури в АВС.

При вивченні питання насамперед звернути увагу, якими нормативними актами визначається діяльність адвоката, як суб'єкта, який має право застосовувати АВС, визначити переваги їх застосування порівняно з представництвом інтересів в суді. Необхідно зосередити увагу на медіаційних процедурах.

5. Консоліація та комбіновані способи АВС.

У межах цього питання належить визначити способи АВС, які мають характер змішаних: («мед-арб», «міні-суд», «незалежний висновок експерта», експертна оцінка (*expert determination*), переговори з участю посередника (*facilitated negotiation* або *facilitation*), посередництво-арбітраж (*med-arb*), незалежне вирішення (*adjudication*), мініпроцес (*mini-trial*), встановлення обставин (*fact finding*), комісії щодо розгляду спорів (*dispute review boards*), приватний суд (*private judging*), попередня незалежна оцінка (*early neutral evaluation*) дослідити консолідацію як різновид процедури медіації, у якій єдиною відмінністю від традиційного розуміння медіації є надана посереднику можливість пропонувати сторонам свій варіант вирішення суперечки, хоча це не має для сторін обов'язкового характеру, розкрити зміст процедури.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Переговори-арбітраж (*negotiation-arbitration*)
2. Медіація-арбітраж (*mediation-arbitration*)
3. Приватна судова система. Міні-суд (*mini-trial*)
4. Спрощений суд присяжних (*summary jury trial*)
5. Нейтральне встановлення фактів (*neutral fact finding*)
6. Інститут омбудсмана (*ombudsman*)
7. Відновне правосуддя
8. Електронне вирішення спорів

Темати для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Поняття, значення та види посередництва як правового інструменту альтернативного вирішення спорів
2. Фасилітація як вид посередництва
3. Договірна та претензійна робота. Порядок ведення претензійної роботи
4. Основні форми захисту інтелектуальної власності
5. Застосування альтернативних способів вирішення спорів в окремих категоріях справ з інтелектуальної власності
6. Розгляд і вирішення земельних спорів в позасудовому порядку. Особливості альтернативних способів вирішення спорів при вирішенні земельних спорів
7. Альтернативні способи вирішення індивідуальних трудових спорів
8. Альтернативні способи вирішення колективних трудових спорів
9. Повноваження трудового арбітражу
10. Проблема альтернативних способів вирішення спорів в господарському процесі
11. Зарубіжний досвід альтернативних шляхів вирішення корпоративних спорів. Загальні положення про охорону і захист корпоративних прав
12. Спори, пов'язані з питаннями корпоративного управління
13. Альтернативні способи вирішення спорів в нотаріальній практиці

14. Роль нотаріату в альтернативному вирішенні спорів
15. Види адвокатської діяльності. Виконання адвокатом ролі медіатора як особливий вид адвокатської діяльності
16. Професійна відповідальність адвоката-медіатора
17. Діяльність омбудсменів у системі альтернативного вирішення спорів

Література:

Основна

1. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.
2. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. ВербиСидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
3. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г.В.Анікіна, Ю.В.Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

Додаткова

4. Біцай А. В. Дотримання конфіденційності посередництва адвокатом-медіатором в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 248-251
5. Грень Н.М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 250 с.
6. Єфіменко М.Ю. Роль адвоката у процесі медіації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2015. Вип. 13(2). С. 25-27. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13\(2\)__9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13(2)__9)

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського

<http://www.nbuuv.gov.ua/>

9. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>

Практичне заняття: «Правова характеристика інших правових інструментів АВС»

Навчальна мета заняття: засвоїти теоретичний матеріал семінарського заняття, виробити навички застосування отриманих знань у практичних ситуаціях.

Кількість годин: 2 практичні заняття по 2 години

Місце проведення: навчальна аудиторія, система дистанційного навчання

Навчальні питання:

1. Інститут омбудсмена в системі АВС.
2. Національна служба примирення та посередництва у КТС як АВС.
3. Роль нотаріуса в АВС.
4. Роль адвокатури в АВС
5. Консоліація та комбіновані способи АВС

Література:

Основна

1. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.
2. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. ВербиСидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
3. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г.В.Анікіна, Ю. В.Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

Додаткова

4. Біцай А. В. Дотримання конфіденційності посередництва адвокатом-медіатором в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 248-251.
5. Грень Н.М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 250 с.

6. Єфіменко М.Ю. Роль адвоката у процесі медіації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2015. Вип. 13(2). С. 25-27. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13\(2\)__9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13(2)__9)

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>

План проведення заняття

I. У вступній частині заняття здійснюється повідомлення теми, мети заняття та навчальних питань; мотивація навчальної діяльності; огляд та активізація раніше вивченого матеріалу.

II. Під час основної частини заняття здійснюється:

1. Моделювання ситуацій для комбінованих АВС.
2. Заслуховування та аналіз доповідей, рефератів.

III. Під час заключної частини заняття здійснюється аналіз результатів розв'язання ситуаційних завдань, перевірка правильності обраних методів; виявлення та аналіз причин допущених помилок; оцінка роботи; підведення підсумків; повідомлення теми наступного заняття; пояснення домашнього завдання - зміст, методика роботи з ним, включаючи посилання на теоретичний матеріал та перелік рекомендованої літератури для самостійного опрацювання.

3. Засоби оцінювання здобувачів вищої освіти.

Залік (1 семестр)

1. Загальна характеристика альтернативного вирішення приватноправових спорів (АВС)
2. Основні форми та способи (правові інструменти) вирішення приватноправового спору.
3. Поняття спору про право.
4. Співвідношення АВС та судової форми захисту.
5. Сутність АВС та їх місце у системі форм захисту приватноправових спорів.
6. Поняття та значення АВС.
7. Виникнення та розвиток АВС
8. Види АВС.
9. Сфери застосування окремих видів АВС.
10. Переговори як спосіб АВС.
11. Поняття та характерні ознаки переговорів.
12. Види та стилі переговорів.
13. Переговорний процес та оформлення його результатів
14. Претензійний порядок врегулювання спорів як особливий вид переговорів.
15. Характеристика третейського (арбітражного) судочинства як інструменту АВС
16. Поняття та види арбітражів. Законодавче врегулювання розгляду справ в арбітражах в Україні.
17. Поняття, зміст та значення третейського (арбітражного) застереження.
18. Правовий статус Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України.
19. Правовий статус Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України.
20. Порядок розгляду справ арбітражами.
21. Поняття, правова природа, принципи організації та діяльності третейських судів.
22. Компетенція третейських судів.
23. Третейська угода: поняття, види, зміст, порядок і правові наслідки укладення.
24. Розгляд спору третейським судом, рішення третейського суду та його виконання.
25. Підстави для оскарження рішень третейських судів.
26. Міжнародний комерційний арбітраж: поняття та правова природа. Повноваження міжнародного комерційного арбітражу.
27. Розгляд справ міжнародним комерційним арбітражем
28. Оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу.
29. Визнання та виконання арбітражних рішень

30. Медіація в системі АВС. Переваги, недоліки та значення медіації.
31. Поняття та природа медіації.
32. Принципи медіації.
33. Види медіації.
34. Сфера застосування медіації.
35. Моделі медіації.
36. Проект Закону України «Про медіацію»
37. Правова характери альтернативного вирішення спорів
38. Консиліація як правовий інструмент АВС.
39. Інститут омбудсмена в системі АВС.
40. Національна служба примирення та посередництва у КТС як АВС
41. Роль нотаріуса в АВС
42. Роль адвокатури в АВС

4. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Міжнародні стандарти судочинства. URL: <https://court.gov.ua/inshe/mss/>.
3. Цивільний процесуальний кодекс України: в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477- IV.
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р., № 1402-VIII. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
6. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
7. Господарський кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
8. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>
10. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. No 4002-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=4002>
11. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958) (the «New York Convention»)/ UNCITRAL. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en
12. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters / EUR-Lex. URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:En:PDF>
13. European Code of Conduct for Mediators of 2 June 2004. URL : <http://bgarf.ru/science/baltic-center-of-mediation-and-conflictology/normativno-pravovye-dokumenty/evro-kodeks.pdf>
14. European Convention on International Commercial Arbitration, Geneva, 21 April 1961 / United Nations Treaty Collection. URL : https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en
15. Гар-Аналіз впровадження інституту медіації в Україні. URL : <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/5f5/f7d/2a9/5f5f7d2a9b5cb356474501.pdf>

16. Арбитражный регламент ЮНСИТРАЛ (пересмотрен в 2010 году) / ЮНСИТРАЛ. URL : <http://www.uncitral.org/pdf/russian/texts/arbitration/arb-rules-revised/arb-rules-revised-r.pdf>

17. Арбитражный регламент. Примириительный регламент / ICC — International Chamber of Commerce. URL : <http://www.iccwbo.org/Data/Documents/Buisness-Services/Dispute-Resolution-Services/Mediation/Rules/2012-Arbitration-Rules-and-2014-Mediation-Rules-RUSSIAN-version>

18. Інструкція про порядок визначення послідовності розгляду і вирішення колективного трудового спору (конфлікту) : наказ Національної служби посередництва і примирення від 09.11.2005 р. № 124. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0124299-05#Text>

19. Положення про порядок забезпечення гарантій незалежним посередникам, членам примирних комісій і трудових арбітражів (трудовим арбітрам): наказ Національної служби посередництва і примирення від 13.07.2012 р. № 82 / Національна служба посередництва і примирення. URL : http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3732:2012-07-27-14-13-12&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22

20. Положення про трудовий арбітраж : наказ Національної служби посередництва і примирення від 18.11.2008 р. № 135. URL : http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=97:2010-02-25-15-07-59&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22

21. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 03.03.1998 р. № 137-9. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text>

22. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України: рішення Президії Торгово-промислової палати України № 18 (1) від 17.04.2007 г. / Торгово-промислова палата України. URL : <http://www.ucci.org.ua/arb/icac/ru/rules.html>

23. Регламент Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України: рішення Президії Торгово-промислової палати України № 18 (1) від 17.04.2007 г. Торгово-промислова палата України. URL : <http://www.ucci.org.ua/arb/mac/ru/rules.html>.

24. Регламент роботи трудового арбітражу по розгляду і вирішенню колективного трудового спору (конфлікту) : наказ Національної служби посередництва і примирення від 08.08.2008 р. № 95 / Національна служба посередництва і примирення. URL : http://http://www.nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=252:2010-03-25-16-26-14&catid=6:2009-12-29-19-38-17&Itemid=22

25. Резолюції 35/52 Генеральної асамблеї ООН «Погоджувальний регламент Комісії Організації Об'єднаних Націй з право міжнародної торгівлі» від 04.12.1980 г. URL : <http://ua-info.biz/legal/basebi/ua-hmwdit.htm>.

26. Рекомендація № R (81) 7 Комітету міністрів державам членам щодо шляхів полегшення доступу до правосуддя від 14.05.1981 г. URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_133
27. Рекомендація № R (98) 1 Комітету міністрів державам членам щодо медіації у сімейних спорах от 02.01.1998 г. / Практика вирішення конфліктів. URL : http://www.commonground.org.ua/lib_law.shtml
28. Рекомендація № Rec (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами – приватними особами від 5 вересня 2001 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2001_9_2001_09_05.pdf
29. Рекомендація № Rec (2002) 10 Комітету міністрів державам членам щодо медіації у цивільних справах від 18.09.2002 г. URL : http://www.commonground.org.ua/lib_law.shtml
30. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «Торговий Дім «Кампус Коттон клаб» щодо офіційного тлумачення положення частини другої статті 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) від 09.07.2002 р. № 15-рп/2002. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02>
31. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.
32. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. ВербиСидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
33. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г.В.Анікіна, Ю. В.Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

Додаткова

1. Types of ADR — mediation; conciliation; arbitration; and counseling. URL : <http://www.treasury.gov.au/Policy-Topics/Business/Small-Business/Legal-Topics/Dispute-Resolution-Proceedings/Types-of-ADR>
2. Bortnikova A. Criteria for the mediatability of a public-law dispute. Visegrad Journal on Human Rights. 2017. No 6. P. 29-34.
3. Бортнік О.Г. Урегулювання спорів у цивільному судочинстві України // Проблеми цивільного права та процесу : тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна, 25 трав. 2018 р. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обласний осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України». Харків : ХНУВС, 2018, 376 с., с. 131-133.
4. Біцай А. В. Дотримання конфіденційності посередництва адвокатом-медіатором в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С.

248-251.

5. Біцай А.В. Моделі медіації у світі та перспективи для України. *Право і суспільство*. 2013. № 6. С. 85-89.

6. Грень Н.М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 250 с.

7. Єфіменко М.Ю. Роль адвоката у процесі медіації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2015. Вип. 13(2). С. 25-27. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13\(2\)__9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2015_13(2)__9)

8. Запара С. І. Поняття медіації та особливості її становлення в Україні та світі. *Порівняльне-аналітичне право*. 2015. № 3. С. 87-89.

9. Жорнокуй Ю. М. Конфлікт інтересів та корпоративний конфлікт в акціонерних товариствах: до питання тлумачення понять / Ю. М. Жорнокуй // *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. - 2012. - Вип. 30. - С. 101-111. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2012_30_14.

10. Інтеграція медіації в судову систему України. Київ, 2017. 28 с. URL: <https://rm.coe.int/kyselova-t-mediation-integartion-ukr-new-31-07-2017/168075c1e7>

11. Корінний С.О. Альтернативні способи вирішення спорів та інститут судової медіації в адміністративному процесі України: виклад основних доктринальних підходів. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 4. Т. 3. С. 128-134.

12. Корінний С.О. Історичні основи розвитку інституту медіації як засобу вирішення та врегулювання публічно-правових спорів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 6. Т. 4. С. 82-86.

13. Корінний С.О. Медіація в Україні: проблеми теорії та практики. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. № 6. Т. 3. С. 187-193.

14. Корінний С.О. Національно-історичний аспект становлення інституту медіації в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 1. Т. 2. С. 81-87.

15. Корінний С.О. Перешкоди інституційному розвитку медіації в Україні: зловживання правами в процесі медіації. *Юридичний бюлетень*. 2018. № 8. С. 99-104.

16. Крисань Т. Є. Медіація як альтернативний спосіб вирішення правових конфліктів у цивільному судочинстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск № 1. Том 1. С. 127-129.

17. Мазаракі Н. Медіація як соціальний та правовий інститут. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 3. С. 169-174.

18. Махова Л.О. Переваги впровадження в Україні інституту медіації як позасудового способу врегулювання господарських спорів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 6. С. 124-128.

19. Можайкіна О.С. Поняття та зміст основних принципів медіації в цивільно-правових відносинах. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 5. С.55-58.

20. Огречук Г.О. Правове регулювання застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 213 с.

21. Спектор О.М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2012. 244 с.

22. Степаненко Т.В. Європейські стандарти медіації в цивільно-правових спорах та їх упровадження в Польщі та Чехії. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №3. С.131-135. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-3/32>

23. Степанова Т.В. Процедури примирення в господарському процесуальному законодавстві України: концептуальні засади та перспективи розвитку. *Сучасні технології управління підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи*: Матеріали Сьомої Міжнародної науково-практичної конференції для викладачів, аспірантів та молодих вчених. 30-31 березня 2012 р., м. Одеса. Одеса, 2012. Т. 2. С. 133-137.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua>